

= CEVAP ANAHTARI =

TOBB-ETÜ, MATEMATİK BÖLÜMÜ, 2021-2022 GÜZ DÖNEMİ
MAT 101, MATEMATİK I, ARA SINAVI
6 KASIM 2021

Ad Soyad:

No:

İMZA:

1. (10+10)	2. (4+4+7)	3. (10)	4. (10+10)	5. (15)	6. (20)	TOPLAM

NOT: Tam puan almak için yeterli açıklama yapmak gereklidir. Süre: 100 dk. Başarılar...

1. Aşağıdaki limitleri (eğer varsa) L'Hospital kuralını kullanmadan hesaplayınız.

(a) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - \cos(2x) + \sin(3x)}{4x}$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \left[\frac{1 - \cos(2x)}{4x} + \frac{\sin(3x)}{4x} \right] = \lim_{x \rightarrow 0} \left[\frac{1 - (1 - 2\sin^2(x))}{4x} + \frac{3 \sin(3x)}{3 \cdot 4x} \right]$$

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \left[\frac{2 \cdot \sin(x) \sin(x)}{4x} + \frac{3}{4} \frac{\sin(3x)}{3x} \right]$$

NOT: $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(x)}{x} = 1$

ve $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(3x)}{3x} = 1$

dir.

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \left[\frac{1}{2} \cdot \frac{\sin(x)}{x} \cdot \sin(x) + \frac{3}{4} \frac{\sin(3x)}{3x} \right]$$

$$= \frac{1}{2} \cdot 1 \cdot 0 + \frac{3}{4} \cdot 1$$

$$= \frac{3}{4}$$

(b) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\tan(\sqrt{25+x}) - \tan(\sqrt{25})}{x}$

$f(x) = \tan(\sqrt{25+x})$ olmak üzere $f(0) = \tan(\sqrt{25})$ ve

$f'(x) = \sec^2(\sqrt{25+x}) \cdot \frac{1}{2\sqrt{25+x}}$ dir.

Türevin limit tanımından; $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\tan(\sqrt{25+x}) - \tan(\sqrt{25})}{x} = f'(0)$

$$= \sec^2(\sqrt{25}) \cdot \frac{1}{2\sqrt{25}}$$

$$= \frac{\sec^2(\sqrt{25})}{10}$$

2. Verilen $y = f(x)$ fonksiyonlarının birinci türevlerini hesaplayınız.

$$(a) y = \frac{9}{\sqrt[3]{x^2}} - \pi + 7x^3 = 9(x)^{-\frac{2}{3}} - \pi + 7x^3$$

$$\frac{dy}{dx} = 9 \cdot \left(-\frac{2}{3}\right) x^{-\frac{5}{3}} + 21x^2$$

$$(b) y = \frac{\ln(101)}{\cos(4x)} + \sin(x+e) = \ln(101) \cdot \sec(4x) + \sin(x+e)$$

$$\frac{dy}{dx} = \ln(101) [\sec(4x) \tan(4x) \cdot 4] + \cos(x+e)$$

$$(c) y = 101^x \cdot \ln(e^{5x} - \tan(2x))$$

$$\frac{dy}{dx} = 101^x \cdot \ln(101) \cdot \ln(e^{5x} - \tan(2x)) + 101^x \cdot \frac{5e^{5x} - 2\sec^2(2x)}{e^{5x} - \tan(2x)}$$

3. $x \cdot (xy - y^2) = x^2y^2 - y + 2$ kapalı ifadesi ile verilen eğrinin $x = 0$ daki teğetinin denklemini bulunuz.

$$x(xy - y^2) - x^2y^2 + y - 2 = 0 \text{ ifadesinde } x=0 \text{ için } y=2 \text{ dir.}$$

Farklı her iki tarafının x ile göre türevini alalım;

$$1. (xy - y^2) + x \left(y + x \frac{dy}{dx} - 2y \frac{dy}{dx} \right) - (2xy^2 + x^2 \cdot 2y \frac{dy}{dx}) + \frac{dy}{dx} = 0$$

$$xy - y^2 + xy + x^2 \frac{dy}{dx} - 2xy \frac{dy}{dx} - 2xy^2 - 2x^2y \frac{dy}{dx} + \frac{dy}{dx} = 0$$

$$(x^2 - 2xy - 2x^2y + 1) \frac{dy}{dx} + (xy - y^2 + xy - 2xy^2) = 0$$

$$x=0 \text{ için } 1. \frac{dy}{dx} + (-y^2) = 0 \Rightarrow \frac{dy}{dx} = y^2 \text{ ve } y=2 \text{ olduğundan } \frac{dy}{dx} = 4$$

dur. Bu değer $x=0$ noktasındaki teğetin eğimidir. 0 halde teğet denklemi

$$y-2 = 4(x-0) \Rightarrow y = 4x+2 \text{ dir.}$$

4. Aşağıdaki limitleri (eğer varsa) hesaplayınız.

$$(a) \lim_{x \rightarrow 5\pi} \frac{2 - 2 \sin^2 x}{2 - 2 \cos^3 x} = \frac{2 - 2 \sin^2(5\pi)}{2 - 2 \cos^3(5\pi)} = \frac{2 - 2 \sin^2(\pi)}{2 - 2 \cos^3(\pi)}$$
$$= \frac{2 - 2 \cdot 0}{2 - 2 \cdot (-1)} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2}$$

$$(b) \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{e^x + 2e^{-x}}{3e^{-x} - 4e^x} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{e^{-x}(e^{2x} + 2)}{e^{-x}(3 - 4e^{2x})}$$
$$= \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{e^{2x} + 2}{3 - 4e^{2x}}$$
$$= \frac{0 + 2}{3 - 0}$$
$$= \frac{2}{3}$$

5. Dikdörtgenler prizması şeklindeki bir kutunun eni 4 cm/dk ve boyu 3 cm/dk hızla artırılırken, yüksekliği ise 6 cm/dk hızla azaltılmaktadır. Buna göre, kutunun eni 5 cm, boyu 6 cm ve yüksekliği 4 cm olduğu anda hacmindeki değişim hızını bulunuz.

En = x cm, Boy = y cm ve yükseklik = z cm olsun.

Hacim $V = x \cdot y \cdot z$ olup $\frac{dV}{dt} = \frac{dx}{dt} \cdot y \cdot z + x \cdot \frac{dy}{dt} \cdot z + x \cdot y \cdot \frac{dz}{dt}$ olur.

$$\begin{cases} x=5 \\ y=6 \\ z=4 \end{cases} \text{ ve } \begin{cases} \frac{dx}{dt} = 4 \\ \frac{dy}{dt} = 3 \\ \frac{dz}{dt} = -6 \end{cases} \text{ iken } \frac{dV}{dt} = 4 \cdot 6 \cdot 4 + 5 \cdot 3 \cdot 4 + 5 \cdot 6 \cdot (-6)$$
$$= -24$$

Hacim 24 cm/dk hızla azalmaktadır.

6. $f(x) = \frac{1+e}{e+e^x}$ fonksiyonunun tanım kümesini, artan azalan olduğu aralıkları, eğer varsa asimtotlarını, maksimum/minimum/büküm noktalarını ve büyüklüğünü inceleyerek grafiğini çiziniz.

$$\left(f'(x) = -\frac{(1+e)e^x}{(e+e^x)^2} \text{ ve } f''(x) = \frac{(1+e)e^x(e^x-e)}{(e+e^x)^3} \text{ bilgilerini kullanınız} \right)$$

Tanım kümesi = $\mathbb{R}$

$x=0$ için $y=f(0) = \frac{1+e}{e+1} = 1$ olup fonksiyon $(0,1)$ noktasından geçer.

$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{1+e}{e+e^x} = 0$ olup $x \rightarrow +\infty$ iken $y=0$ yatay asimtottur.

$\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{1+e}{e+e^x} = \frac{1+e}{e} = \frac{1}{e} + 1$ olup $x \rightarrow -\infty$ iken $y = \frac{1}{e} + 1$ yatay asimtottur.

$\lim_{x \rightarrow c} \frac{1+e}{e+e^x} = +\infty$ (veya $-\infty$) olacak şekilde $c \in \mathbb{R}$ mevcut olmadığından dikey asimtot yoktur.

$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(\frac{1+e}{e+e^x} - (ax+b) \right) = 0$ olacak şekilde $a, b \in \mathbb{R}$ mevcut olmadığından eğik asimtot yoktur.

$f'(x) = -\frac{(1+e)e^x}{(e+e^x)^2} < 0$ olduğundan kritik nokta yoktur, f fonksiyonu azalan. Yerel minimum (maksimum) yoktur.

$f''(x) = \frac{(1+e)e^x(e^x-e)}{(e+e^x)^2} = 0 \Leftrightarrow e^x - e = 0 \Leftrightarrow x = 1$

f''

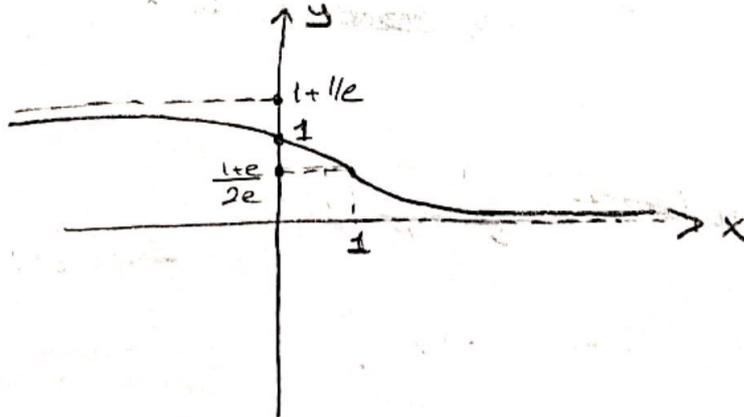
1
-
+

 $x=1$ Büküm Noktası

İzaret Tablosu:

	1	
f'	-	-
f''	-	+

$x=1$ için $f(1) = \frac{1+e}{2e} < \frac{1+e}{e}$

Fonksiyonun Grafiği.